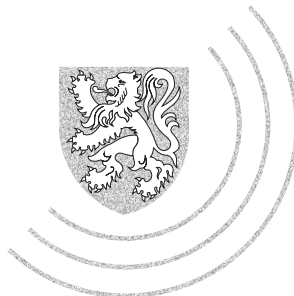

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

17 februari 2004

GEDACHTEWISSELING

**met mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen,
over het verslag aan het Vlaams Parlement 2002-2003 over de toepassing van het decreet van
13 mei 1997 houdende de opvolging van de resoluties van de Wereldvrouwenconferentie
die van 4 tot 14 september 1995 in Peking heeft plaatsgehad**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen
uitgebracht door de heer Carlo Daelman**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Koen Helsen

Vaste leden :

mevrouw Sonja Becq, mevrouw Trees Merckx-Van Goey,
mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, mevrouw Ingrid van
Kessel ;

de heren Jacques Devolder, Koen Helsen, mevrouw Erna
Van Wauwe, de heer Bob Verstraete ;

mevrouw Niki De Gryze, mevrouw Marijke Dillen, de heer
Felix Strackx ;

de heren Carlo Daelman, Jan Van Duppen ;

mevrouw Ria Van Den Heuvel ;

de heer Jan Roegiers.

Plaatsvervangers :

mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, mevrouw Veerle
Heeren, de heer Luc Martens, mevrouw Ilse Van Eetvelde ;

de heren Jozef Browaeys, Frans De Cock, André Moreau,
Cis Schepens ;

de heren Wilfried Aers, Julien Librecht, mevrouw Marleen
Van den Eynde ;

mevrouw Yamila Idrissi, de heer Chokri Mahassine ;

mevrouw Ann De Martelaer ;

de heer Kris Van Dijck.

INHOUD

Blz.

I.	Toelichting door mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen	4
II.	Bespreking	6
–	Algemeen	6
–	Negen jaar gelijkekansenbeleid	6
–	Stem vrouw-campagne	7
–	Evenwichtige samenstelling van adviesorganen	7
–	Cel Gelijke Kansen : personele en financiële middelen	8
–	Voorstel voor de oprichting van een (sub)commissie Gelijke Kansen	8
–	Hoofddoekendebat	9
–	Uitvoerende mandaten op lokaal niveau	9
–	Het Vlaams Parlement en gelijke kansen voor mannen en vrouwen	10
–	Onderzoeksresultaten	10
–	Steunpunt Gelijkekansenbeleid	10
–	Toekomst van het gelijkekansenbeleid	11

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen, hield op 22 januari 2004 een gedachtewisseling met mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het verslag aan het Vlaams Parlement 2002-2003 over de toepassing van het decreet van 13 mei 1997 houdende de opvolging van de resoluties van de Wereldvrouwenconferentie die van 4 tot 14 september 1995 in Peking heeft plaatsgehad.

Het rapport werd aan de commissieleden bezorgd.

I. Toelichting door mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen

Mevrouw Martha Franken, directeur Gelijke Kansen in Vlaanderen, zegt namens de minister dat het voorliggende ontwerp van verslag het zevende rapport van de Vlaamse regering is dat in uitvoering van het decreet van 13 mei 1997 is opgemaakt. Dit verslag gaat grosso modo over de periode juli 2002 tot september 2003.

Het rapport werd voorbereid door de administratieve cel Gelijke Kansen in Vlaanderen. Het is gebaseerd op eigen documentatie en op gegevens die door de leden van de Interdepartementale Commissie Gelijke Kansen (ICGK) van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en door de contactpersonen bij de Vlaamse Openbare Instellingen (VOI's) werden bijeengebracht. Ook de vrouwenverenigingen werden via de Nederlandstalige Vrouwenraad in de rapportering betrokken.

Van de door de diensten van de Vlaamse regering ingediende fiches, werden er 68 weerhouden voor opname in dit verslag. Dat lijkt minder dan vorig jaar (93 ingediende fiches), maar dan hadden 62 % van de ingediende fiches betrekking op het intern personeelsbeleid. Dit kan echter niet de bedoeling zijn : het Pekingrapport dient immers een overzicht te geven van initiatieven die zich richten naar de burger. Zoals in de slotbeschouwing van het vorige rapport vermeld, werd dit jaar expliciet gevraagd geen fiches meer in te dienen die maatregelen op het vlak van intern personeelsbeleid beschrijven. Het aantal door administratieve overheden gerapporteerde initiatieven gericht naar de burger, ligt dus aanzienlijk hoger dan vorig jaar.

De bijdrage van de Nederlandstalige Vrouwenraad (NVR) m.b.t. de acties van de onder haar verenigde NGO's daalde van 18 indienende organisaties naar 14. Dit is een achteruitgang in vergelijking met vorig jaar, maar nog steeds een resultaat dat veel hoger ligt dan enkele jaren geleden : in 1999 dienden slechts 4 NGO's fiches in. De NVR zelf leverde 25 fiches die in dit verslag allemaal werden opgenomen. De individuele vrouwenverenigingen zorgden voor 65 bijdragen die in aanmerking kwamen ; daarnaast werden er ook hier fiches ingestuurd die niet werden weerhouden omdat zij te weinig aansloten bij de Pekingdoelstellingen of omdat zij niet specifiek op vrouwen gericht waren.

Dat brengt het totaal voor de NVR en de NGO's op 90 fiches, 40 minder dan tijdens de vorige verslagperiode. Op het eerste gezicht lijkt dit een stevige achteruitgang. Met deze conclusie moet echter genuanceerd worden omgesprongen : zeker bij de acties vanuit het middenveld is het niet steeds het aantal, maar wel de diepgang en het bereik van de initiatieven, die de impact ervan bepalen. Dat is echter moeilijk af te lezen uit een rapportering die gebaseerd is op summier beschrijvingen.

Het rapport geeft een beeld van de structurele en projectmatige maatregelen, programma's en initiatieven die door de Vlaamse overheid werden genomen om tegemoet te komen aan de diverse strategische doelstellingen van de Pekingconferentie van 1995.

Het verslag is opgebouwd volgens dezelfde structuur als dat van 2001.

In een eerste deel van het rapport wordt een overzicht gegeven van de structuren en instrumenten die binnen de Vlaamse overheid zijn opgezet voor de globale ondersteuning van het gelijkekansenbeleid gericht op de positie van de vrouw. Een tweede deel bevat een bloemlezing van acties, initiatieven en projecten, verdeeld volgens de twaalf aandachtsgebieden van het Peking Actieplatform. De indeling is vooral gebaseerd op het criterium of de acties, projecten, enzovoort, gericht zijn op het specifieke bevoegdheids- en werkingsdomein van de administraties, diensten en VOI's. De bijdragen van de diensten van de Vlaamse overheid, de NVR en de individuele vrouwenverenigingen werden in de aandachtsgebieden verwerkt. In een derde deel worden commentaren geformuleerd.

Indien de projecten die werden opgezet door de diensten van het ministerie van de Vlaamse Ge-

meenschap, de VOI's en de wetenschappelijke instellingen (WI's), worden onderverdeeld per beleidsdomein waarop ze betrekking hebben, komt men tot de conclusie dat het 'populairste domein' hier 'vrouwen en economie' is, terwijl bij de organisaties in het middenveld vooral rond 'zeggenschap en besluitvorming' (G) wordt gewerkt. Globaal beschouwd, werden er ook veel fiches ingediend met betrekking tot 'vrouwen en onderwijs' (B), 'vrouwen en gezondheid' (C), institutionele mechanismen voor de verbetering van de positie van de vrouw' (H) en 'mensenrechten van vrouwen' (I). In vergelijking hiermee was het aantal ingediende fiches voor andere domeinen verwaarloosbaar.

Zoals al gesteld, is het middenveld vooral sterk begaan met de participatie van vrouwen in de besluitvorming. Dit thema is ook een beleidsprioriteit : er worden vanuit het beleid veel inspanningen gedaan om het middenveld te ondersteunen in haar betrachtting, via het ontwerpen van instrumenten en vormen, het financieren van opleidingen, het organiseren van mediacampagnes en het lanceren van beleidsgericht onderzoek.

Gelijke Kansen in Vlaanderen heeft in dit kader in 2000 het Evenwichtsteam opgericht, dat vertegenwoordigers van het beleid, het middenveld en de academische wereld verenigt, en nog steeds zeer actief is. Dit Evenwichtsteam geeft een draagvlak aan de uitvoering van het in 2001 opgestelde strategisch plan 'Vrouwen in de politiek'.

Er wordt rond dit thema zeker vooruitgang geboekt : zowel het aantal vrouwen dat een politiek mandaat ambieert, als het aantal dat effectief een dergelijk mandaat heeft, stijgt.

Opvallende initiatieven in het kader van 'vrouwen en besluitvorming' waren onder meer de campagne 'Voor elke man een vrouw in het parlement', georganiseerd door Gelijke Kansen in Vlaanderen naar aanleiding van de federale verkiezingen van 18 mei 2003, en het onderzoek naar de impact van de quotawetgeving op het aantal vrouwelijke verkozenen, dat, ook in opdracht van Gelijke Kansen in Vlaanderen, verricht werd door Kris Deschouwer en Petra Meier van de VUB.

Over de aanwezigheid van vrouwen in Vlaamse adviesorganen, is er minder reden tot juichen. Net als bij de vorige rapportering, is ook nu maar 40% van de adviesorganen waarover de afdeling Kanselarij gegevens heeft, samengesteld conform het decreet van 15 juli 1997. Gelijke Kansen in Vlaanderen stelt nochtans Pluspunt ter beschikking, een uitge-

breide gegevensbank met namen van geïnteresseerde en bekwame vrouwen uit allerlei sectoren.

Er is wel een enorme inbreng geweest naar de diverse decreten die in het raam van de operatie Beter Bestuurlijk Beleid worden voorbereid, om aan genderscreening te doen voor de adviesorganen die zullen worden opgericht. Het werd verkieslijk geacht om de aandacht daarop toe te spitsen, eerder dan op het sanctioneren van adviesorganen die misschien toch zullen worden afgeschaft.

Vanuit Gelijke Kansen in Vlaanderen worden initiatieven genomen om het Vlaamse gelijkekansenbeleid een optimale doorstroming te geven naar het lokale niveau. Dit gebeurt onder meer via regelmatige bijeenkomsten met het opgerichte netwerk van emancipatie-ambtenaren van provincies en centrumsteden, via het structureel ondersteunen van de provinciale gelijkekansenwerking en via het reserveren van een budget voor provinciale subsidieaanvragen voor projecten die aansluiten bij de Vlaamse beleidsprioriteiten.

Om een gelijkekansenbeleid te voeren, moet over juiste cijfergegevens kunnen worden beschikt die genderspecifiek zijn. De oprichting van het Vlaams Steunpunt Gelijkekansenbeleid tijdens de vorige verslagperiode, is in dit opzicht belangrijk. Ook de recente oprichting van een Statistisch Meerjarenprogramma – een initiatief om lacunes bij genderstatistieken in kaart te brengen en hier acties aan te koppelen – door de Administratie Planning en Statistiek, in samenwerking met het Steunpunt, is een grote stap in de goede richting.

Een vaststelling die zich ook dit jaar opdringt, is dat het moeilijk blijft om het concept van gendermainstreaming in praktijk te brengen. Nochtans heeft Vlaanderen enkele bruikbare instrumenten, waarvoor internationaal veel belangstelling bestaat. Zo is het instrument 'Lokale Emancipatie Effect Rapportage' (LEER) op vraag van Europese beleidsmakers in augustus 2003 vertaald in het Engels.

Ook stelt Gelijke Kansen in Vlaanderen een groeiende vraag vast naar informatie, ondersteuning en begeleiding bij de departementen, en krijgt de cel ook steeds vaker positieve reacties wanneer ze haar diensten aanbiedt. Getuige hiervan zijn onder andere de uitgevoerde genderscreenings, van bijvoorbeeld het voorontwerp van gemeentedecreet, het voorontwerp van provinciedecreet, het milieuconvenant, het voorontwerp van decreet inzake de Mobiliteitsraad van Vlaanderen, het voorontwerp

van decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad, enzovoort.

Uit het voorliggend verslag blijkt ook dat er in het kader van het Pekingverslag een stijging is in het aantal gerapporteerde acties vanuit de diensten van de Vlaamse regering, gericht naar de burger. Toch is gendermainstreaming nog verre van een vanzelfsprekendheid. Te vaak hangt de implementatie ervan af van de goodwill en motivatie van individuen. Er zijn dan ook bindende maatregelen nodig die beleidsmakers in alle beleidsdomeinen verplichten om een gelijkekansenperspectief te integreren, niet enkel voor het intern personeelsbeleid, maar ook voor de inhoudelijke werking in hun bevoegdheidsdomein.

In de begroting 2002 was voor Gelijke Kansen een bedrag van 4,4 miljoen euro ingeschreven. Hiervan werd 1,76 miljoen euro besteed aan acties voor vrouwen (tegen 1,51 miljoen euro in 2001). Dit bedrag vertegenwoordigt zowat 40% van het totale gelijkekansenbudget van 2002, wat een stijging betekent van ongeveer 5% t.o.v. het aandeel van de begroting dat aan de doelgroep vrouwen werd besteed in 2001. Die positieve trend compenseert echter de daling van de vorige jaren nog niet.

Mevrouw Franken stelt tot slot voor om dit jaar, naar aanleiding van de nieuwe legislatuur, niet alleen het gebruikelijke jaarlijks rapport te maken, maar ook een overzicht op te stellen van 9 jaar gelijkekansenbeleid in Vlaanderen.

Minister Adelheid Byttebier zegt dat het onmiskenbaar een goede zaak is dat er jaarlijks moet worden gerapporteerd over de toepassing van het Pekingdecreet. Telkens moet worden vastgesteld dat een en ander niet vanzelf gaat. Inzonderheid de adviesraden blijven een telkens terugkerend aandachtspunt.

Voor de campagne die naar aanleiding van de verkiezingen zal worden opgezet, vragen sommigen zich af of dat nog wel nodig is. De realiteit is echter dat een vrij hoog percentage vrouwen afhaakt, vooral op lokaal niveau, en dat er in verantwoordelijke functies (fractieiders en partijvoorzitters bijvoorbeeld) nog altijd veel meer mannen zijn. Er zijn nu onmiskenbaar instrumenten om voor de lijstvorming garanties in te bouwen inzake gendergelijkheid, maar er blijft duidelijk nog een lange weg te gaan voor het opnemen van verantwoordelijkheden na de verkiezingen. De aanwezigheid en de participatie van vrouwen moet uiteraard een aandachtspunt blijven, maar het accent moet wel-

licht wat worden verlegd naar het opnemen van topfuncties.

II. Bespreking

– Algemeen

Mevrouw Ria Van Den Heuvel dankt de opstellers van het rapport voor de geleverde inspanningen. Dit verslag blijkt elk jaar weer een zeer nuttig werkinstrument te zijn. Het verslag roept heel wat vragen op, vooral vragen die verband houden met het politieke kader.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen merkt op dat de bespreking van het Pekingdecreet elk jaar vrij traditioneel verloopt. De omstandigheden, de aanwezigheden en de frustraties komen elk jaar terug. In feite kunnen alleen leden van de commissie Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen deze bespreking bijwonen, omdat dit rapport geen officieel stuk is in het Vlaams Parlement: het krijgt geen stuknummer en wordt niet gedrukt en verspreid onder alle leden. Het rapport is daardoor ook niet beschikbaar via de website van het Vlaams Parlement. Geïnteresseerden moeten wachten tot de cel Gelijke Kansen het rapport officieel publiceert.

De desinteresse van andere collega's kan dus voor een deel een gevolg zijn van het feit dat zij het rapport niet ontvangen. De spreker vraagt daarom of dit rapport voortaan geen officieel document kan worden, zoals bijvoorbeeld het jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat (KRC). In het Pekingdecreet is de verplichting opgenomen om jaarlijks te rapporteren aan het Vlaams Parlement. Ook voor de verslaggeving in verband met de adviesorganen is er een decretale verplichting.

Wie het rapport wel krijgt, wordt mogelijk afgeschrikt door de omvang ervan. Kan daarom geen korte samenvatting worden gemaakt, die geïnteresseerden uitnodigt tot het lezen van het verslag?

Minister Adelheid Byttebier beaamt dat er een decretale verplichting is om jaarlijks een rapport voor te leggen aan het Vlaams Parlement. In die zin gaat het haars inziens wel degelijk om een officieel stuk.

– Negen jaar gelijkekansenbeleid

Mevrouw Marijke Dillen steunt het voorstel om naar aanleiding van de nieuwe legislatuur een overzicht voor te leggen van wat al is bereikt op het gebied van het gelijkekansenbeleid.

Ook mevrouw Riet Van Cleuvenbergen vindt dat een goed voorstel. Zij pleit er echter voor om zich niet te beperken tot het Pekingrapport, maar een allesomvattend overzicht te geven, ook bijvoorbeeld van de voorontwerpen van decreet die zijn gescreend op gender. In het jaarverslag van het KRC wordt een overzicht gegeven van de adviezen die op verzoek of op eigen initiatief zijn uitgebracht. Het statuut van het KRC en de omkadering qua personeel en dergelijke, zijn weliswaar anders dan bij de cel Gelijke Kansen, maar toch kan daar inspiratie worden gevonden.

– Stem vrouw-campagne

Mevrouw Marijke Dillen vraagt hoe de nieuwe campagne naar aanleiding van de verkiezingen zal worden ingevuld. Het mag al zo zijn dat er garanties zijn voor de lijstvorming, maar in de praktijk is er absoluut geen spectaculaire vooruitgang, ondanks de vele inspanningen die al werden geleverd. Het zou wellicht belangrijker zijn om de aandacht toe te spitsen op het overtuigen van vrouwen om zich actief in te zetten in de politiek, want er bestaat nog altijd een bepaalde drempelvrees. Eén van de grote hindernissen is het combineren van een politiek mandaat met de verantwoordelijkheden in een gezin. Naar de toekomst toe zal het zeker noodzakelijk zijn om op de diverse niveaus het politieke bedrijf vrouwvriendelijker te maken. In de overgrote meerderheid van de gezinnen zijn het immers nog altijd de vrouwen die het leeuwendeel van de huishoudelijke taken en de zorg voor de kinderen op zich nemen. Het volstaat om naar de huidige onregelmatige uren, het gebrek aan een agenda en de vele weekend- en avondinspanningen te kijken om in te zien dat er nog veel werk aan de winkel is.

Minister Adelheid Byttebier zegt dat er bij de verkozenen nog helemaal geen gendergelijkheid is, maar in elk geval wel een verbetering. Die trend zal zich hopelijk doorzetten en de campagne zal daar hopelijk ook toe bijdragen. Er moet wel voor worden gezorgd dat ook vrouwen verantwoordelijke functies krijgen.

De nieuwe campagne heeft als werktitel 'Stem vrouw' gekregen. Het communicatiebureau is al geselecteerd en het budget is bekend. De stijl zal in de lijn liggen van eerdere campagnes. Met verkiezingen die elkaar snel opvolgen is die herkenbaarheid een goede zaak. Alle partijen zullen worden opgeroepen om hun lijsten evenwichtig samen te stellen.

– Evenwichtige samenstelling van adviesorganen

Mevrouw Marijke Dillen merkt op dat er op het terrein van de samenstelling van adviesorganen geen vooruitgang wordt geboekt. Dat onderwerp komt ook elk jaar bij de begrotingsbesprekingen aan bod in deze commissie. Telkens weer moet worden vastgesteld dat de doelstelling van een evenwichtige vertegenwoordiging van vrouwen in heel wat gevallen niet wordt gehaald. Daarvoor kunnen diverse redenen zijn, waarbij er zeker ook gegronde zijn, maar de vraag is wanneer een definitieve oplossing voor deze problematiek is gepland.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen onderstreept dat de samenstelling van de adviesorganen een groot probleem blijft. Er zijn nog altijd diverse adviesorganen zonder vrouwelijke leden en dat zou toch niet mogen. Dat kan bovendien verregaande juridische gevolgen hebben, want de beslissingen die op basis van adviezen van dergelijke organen zijn genomen, kunnen juridisch worden betwist, tot jaren later. Dat is toch een hoge prijs voor die nonchalance.

De spreker wijst erop dat zij daarover heeft geïnterpelleerd in 1999 en in 2000, waarna er één jaar uitstel is gekomen. Vanaf 1 januari 2001 moesten alle adviesorganen correct zijn samengesteld, ook om juridische problemen te vermijden. Dat is niet gebeurd, omdat werd verwezen naar de herstructurering in het raam van Beter Bestuurlijk Beleid (BBB), maar uiteindelijk komt men zo in 2005. Op die manier is er een grote juridische lacune, die verregaande implicaties kan hebben. Is de Vlaamse regering zich daarvan bewust? In 2000 was dat blijkbaar niet het geval, want toenmalig minister-president Dewael reageerde toen vrij nonchalant.

Bovendien blijken ook een aantal commissies die onder de bevoegdheid van minister Byttebier vallen, niet correct te zijn samengesteld, bijvoorbeeld de Vlaamse adviesraad voor erkenning van verzorgingsinstellingen (verhouding 75-25) en de commissie zorgstrategie voor de voorzieningen van bijzondere jeugdbijstand (69-31). Zelfs commissies die de operatie Beter Bestuurlijk Beleid voor een stuk mee bepaald hebben, zijn ook niet evenwichtig samengesteld (bijvoorbeeld de commissie voor zorgvuldig bestuur). Dat geldt ook voor een aantal commissies in de culturele sector, waar vorig jaar nochtans alle adviesorganen correct waren samengesteld. Zo bestaat de commissie voor artistieke producten en projecten door en voor jongeren, uitsluitend uit mannen. De cel mag dan aanvoeren dat de blik op de toekomst wordt gericht, in vergelij-

king met enkele jaren geleden is de toestand duidelijk slechter. Een aantal van deze commissies zullen ook na de BBB-hervorming blijven bestaan en die zouden geen uitstel meer mogen krijgen in het raam van overgangsmaatregelen.

Minister Byttebier zegt dat zal worden nagegaan welke adviesorganen in haar bevoegdheidsdomein niet evenwichtig zijn samengesteld. Zoals bij de toelichting al gezegd, blijft dit een moeilijke zaak. Het is moeilijk omdat er voldoende gemotiveerde kandidaten met het geschikte profiel moeten zijn en omdat niet alle ministers evenzeer overtuigd zijn van het nut om streng toe te zien op een evenwichtige samenstelling van de adviescommissies.

Mevrouw Martha Franken merkt op dat de meeste adviesorganen bij de Vlaamse Gemeenschap geen verplichte adviezen uitbrengen, zodat de sanctie als het ware juridisch irrelevant is. Voor de adviesorganen waarvan het advies verplicht moet worden gevraagd, wordt wel de procedure ingezet om een uitzondering te vragen. De vraag van mevrouw Van Cleuvenbergen is zeer pertinent, maar in de praktijk blijkt dat er wellicht geen probleem zal zijn.

Mevrouw Van Cleuvenbergen wijst erop dat bijvoorbeeld de SERV er zeer beducht voor is om juridisch in orde te zijn. Zo worden bij de adviezen stevast ook de aanwezigheden vermeld.

Mevrouw Franken zegt dat, met het oog op de operatie BBB, de aandacht vooral is gegaan naar de nieuwe adviesorganen die zullen worden gecreëerd. Het basisdecreet op de oprichting van adviesorganen is gescreend en hopelijk zal dat ook mogen gebeuren voor de concrete oprichtingsdecreten van de adviesorganen. Het is natuurlijk wel zo dat niet alle adviesorganen worden vervangen, maar welke er al dan niet zullen overblijven is op dit moment nog niet duidelijk. Het verdere verloop van de operatie BBB zal dus moeten worden afgewacht, om dan een inventaris te maken van de adviesorganen.

– *Cel Gelijke Kansen : personele en financiële middelen*

Mevrouw Marijke Dillen vraagt naar een overzicht van de invulling van het budget van de cel Gelijke Kansen.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen zegt dat er bij de cel diverse personeelsswisselingen zijn geweest. Dat heeft onvermijdelijk gevolgen voor de werking. Hopelijk hebben de wijzigingen niet te maken met de inhoud, de opdracht van de cel. Als het zo is dat

er mensen ontgoocheld zijn weggegaan, dan is dat toch niet onbelangrijk.

Dat het budget gestegen is, is correct als er alleen met vorig jaar wordt vergeleken. Vorig jaar was er echter een forse daling en die is met deze beperkte stijging niet ongedaan gemaakt. Het blijft een feit dat de financiële middelen aanzienlijk zijn vermindert tijdens deze legislatuur en de financiële middelen zijn onvermijdelijk medebepalend voor de resultaten.

Minister Byttebier stipt aan dat de problemen mogelijk deels hebben te maken met het feit dat het hier om een horizontaal beleid gaat. Naargelang van het onderwerp, is een andere minister bevoegd. Bij een afgebakend domein heeft men niet alle instrumenten zelf in handen en moet veel energie worden gependend om anderen te overtuigen. Dat kan tot frustratie leiden.

Mevrouw Martha Franken zegt dat de cijfers voor de diverse bestedingen zullen worden bezorgd.

– *Voorstel voor de oprichting van een (sub)commissie Gelijke Kansen*

Mevrouw Ria Van Den Heuvel stelt voor om naar aanleiding van de nieuwe legislatuur, aan de voorzitter van het Vlaams Parlement te vragen terug te overwegen een commissie of subcommissie Gelijke Kansen te installeren. Het aantal commissies mag nietodeloos worden opgedreven, maar in dit geval lijkt een nieuwe (sub)commissie absoluut nodig om een verdrinking of wegdeemstering te vermijden van het belangrijke thema dat gelijke kansen toch is. Tijdens deze legislatuur was er ongetwijfeld heel wat goede wil bij de verantwoordelijke minister, maar in het parlement blijkt dit niet echt een thema te zijn geweest waarin veel tijd en energie is geïnvesteerd.

Het lijkt dan ook nuttig en nodig om daar opnieuw bijzondere aandacht aan te besteden. Dit thema behoort zeker niet tot het verleden, al zijn er wel enkele accentverschuivingen. Aspecten zoals de combinatie van arbeid en gezin of de tijdsbesteding in het algemeen, zijn in deze commissie nog niet aan de orde kunnen komen.

Mevrouw Marijke Dillen is het hier niet mee eens. In vergelijking met de vorige legislatuur is er al wat verbetering, het begrip gelijke kansen is nu opgenomen in de benaming van deze commissie. Voordien bestond er een subcommissie en dat was vrijwel uitsluitend een aangelegenheid van vrouwen. Bovendien woog de problematiek van de gelijke

kansen van mannen en vrouwen toen wat te veel door.

Het lijkt belangrijker om te proberen de andere collega's, en inzonderheid de mannelijke collega's, te overtuigen van het belang van de gelijkekansenproblematiek. Het voorbeeld dat mevrouw Van Den Heuvel aanhaalde, hoort inhoudelijk vooral thuis in de commissie Economie. Als dat alleen wordt bekeken vanuit een subcommissie gelijke kansen, zal dat nooit veel opleveren. Via interpellaties, vragen om uitleg en voorstellen van resolutie of van decreet in de diverse commissies, zal ongetwijfeld veel meer kunnen worden bereikt op het terrein.

Mevrouw Van Den Heuvel heeft begrip voor die redenering, maar beklemtoont dat zij er niet voor gepleit heeft om een groepje vrouwen rond dit thema bijeen te brengen. Er mag worden aangenomen dat de samenstelling van een subcommissie er nu fundamenteel anders zal uitzien dan in 1995. Men kan er niet omheen dat als het thema van de gelijke kansen apart wordt geagendeerd, er aandacht voor is. Als dat niet in een aparte commissie aan bod komt, is dat veel minder het geval.

Daarom is een aparte commissie, met een evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen, of zelfs een meerderheid van mannen, de aangewezen weg. Tijdens de vorige legislatuur is er een colloquium geweest en werden in het Vlaams Parlement borden opgesteld zodat de onevenwichtige samenstellinganschouwelijk werd voorgesteld voor de bezoekers. Tijdens deze legislatuur is dat allemaal teruggeschroefd. Het hoeft niet mordicus om de verhouding man-vrouw te gaan, maar er moet wel op een georganiseerde manier aandacht worden besteed aan de problematiek van de gelijke kansen.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen stelt voor om hier informeel overleg te plegen en eventueel een aantal aanbevelingen te geven met het oog op de toekomst. Het is ongetwijfeld zo dat het veel helpt om zaken zichtbaar te maken, maar als van de commissie gelijke kansen een subcommissie welzijn wordt gemaakt, is dat al verkeerd.

Mevrouw Van Den Heuvel wijst erop dat de gelijkekansenproblematiek in het raam van de operatie Beter Bestuurlijk Beleid, bij de minister-president wordt ondergebracht. Dat noopt tot extra waakzaamheid, want de minister-president zal ongetwijfeld veel bevoegdheden hebben. De spreker vindt het niettemin een goed voorstel om met een aantal

mensen overleg te plegen en dan een voorstel te doen aan de voorzitter of het Bureau.

– Hoofddoekendebat

Mevrouw Ria Van Den Heuvel vraagt welke acties zijn ondernomen in verband met het actuele debat over de hoofddoeken. Minister Byttebier heeft daarover een, overigens volledig correct, standpunt ingenomen, maar hoe kan het beleid in de praktijk inspielen op een dergelijk fenomeen? Welke instrumenten zijn er om kort op de bal te spelen in een dergelijk geval?

Minister Adelheid Byttebier zegt dat bewust werd gepoogd de discussie te herleiden tot haar essentie, de participatie van allochtonen. In de pers heeft zijzelf in karikaturale termen gesproken van een machodebat. In het parlement valt alvast op dat er maar weinig allochtonen zitting hebben. Als het gaat om zaken als het strategisch plan minderheden of het inburgeringsbeleid, is er weliswaar geen tegenwerking, maar ook nooit het enthousiasme en de decibels die er bij het hoofddoekendebat wel waren.

Het komt erop aan het aangevatte beleid voort te zetten. Het strategisch plan minderheden brengt ook de situatie van de vrouwen onder de aandacht. Er wordt naar gestreefd om een pact af te sluiten met minderheden, vanuit de overtuiging dat beleidsstappen moeten worden gezet met een draagvlak bij de betrokkenen, in dit geval de allochtonen. Ook de allochtone mannen moeten worden aangesproken en overtuigd. Er zijn zeker mensen die willen meewerken daaraan, zoals er ook zijn die zich willen terugplooiën op de eigen gemeenschap. Er werd voor gekozen om voort te werken met de voortrekkers die mee willen werken aan een grotere participatie.

– Uitvoerende mandaten op lokaal niveau

Mevrouw Ria Van Den Heuvel merkt op dat de VVSG een onderzoek heeft gedaan naar de uitvoerende mandaten op lokaal niveau. In het jaar 2000, bij het begin van een nieuwe ambtstermijn van de gemeenteraden en schepencolleges, waren er nog altijd een (gelukkig beperkt) aantal gemeenten zonder vrouwelijke schepenen. Op de meeste plaatsen was er één vrouwelijke schepen. Volgens het onderzoek zou het aantal afhakers bij de vrouwelijke schepenen hoger zijn dan bij de mannen. Is dat inderdaad het geval?

Tot nog toe zijn er vooral campagnes geweest om vrouwen te overtuigen om zich kandidaat te stellen

en een mandaat op te nemen. Dat is uiteraard een goede zaak en bovendien een noodzaak. Welke acties zijn er echter ondernomen om ervoor te zorgen dat verkozen vrouwen hun lokaal mandaat blijven uitoefenen en dus niet afhaken ?

Mevrouw Van Cleuvenbergen stipt hierbij aan dat zij hier al diverse schriftelijke vragen over gesteld heeft. Telkens werd geantwoord dat die gegevens niet beschikbaar zijn en dat wetenschappelijk onderzoek nodig is. De VVSG kan dat blijkbaar wel, via een telefonische bevraging. Het is ongetwijfeld zo dat vrouwen gemakkelijker afhaken, om uiteenlopende redenen. Er moeten inspanningen worden gedaan om de vrouwen die in de lokale politiek een mandaat hebben opgenomen, daar te houden.

Minister Adelheid Byttebier meldt dat het onderzoek volop bezig is. In februari komt er alvast een tussentijds rapport van de onderzoekers van de UG en kan daar desgewenst ook hier op ingegaan worden.

Er worden al pogingen gedaan om iets te doen aan de situatie van politici met verantwoordelijkheid op lokaal niveau, zonder onderscheid tussen mannen en vrouwen. De problemen zijn ongetwijfeld voor een deel gemeenschappelijk voor mannen en vrouwen. Er is nu een iets betere verloning voor burgemeesters en schepenen. Uit het onderzoek zal moeten blijken of dat een hefboom of een garantie is om te blijven.

Andere formules hebben te maken met de vergadercultuur. Nu wordt vaak veel te lang en veel te laat op de dag vergaderd. Meer en meer zijn het ook jonge vaders die daar problemen mee hebben omdat ze verantwoordelijk zijn voor de kinderen. Dat is een gunstige evolutie, want de situatie van de vrouwen mag niet geïsoleerd worden bekeken. Het hangt immers vaak van de man af in hoeverre een vrouw de ruimte krijgt om verantwoordelijkheden buitenshuis op te nemen. Voor kinderopas is een onkostenvergoeding mogelijk en dat kan zeker een, vooral psychologische, hulp zijn. Bij de nieuwe generatie zijn er meer en meer mannen die loopbaanonderbreking of vaderschapsverlof vragen. Gendergelijkheid is er nog niet, maar er zijn almaar meer mannen die een deel van de gezinstaken op zich nemen.

– *Het Vlaams Parlement en gelijke kansen voor mannen en vrouwen*

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen herinnert eraan dat bij de bespreking van het vorige Pekingrapport de suggestie is gedaan om aan dat verslag een luik

‘Vlaams Parlement’ toe te voegen, zodat duidelijk wordt wat hier gebeurt rond het gelijkekansenbeleid. Daarover is toen een brief geschreven aan toenmalig minister Vogels, maar het is niet duidelijk wat daar nadien mee is gebeurd. Het rapport is in elk geval niet aangevuld met een luik over het Vlaams Parlement. De spreker vraagt daarom dat wordt nagegaan welk gevolg de bewuste brief heeft gekregen.

– *Onderzoeksresultaten*

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen merkt op dat het wetenschappelijk onderzoek de afgelopen vijf jaar op diverse plaatsen is ondergebracht. Dat maakt het moeilijker om na te gaan wat er allemaal is gebeurd. Het uitbesteden aan een steunpunt is op zich een goede zaak, maar er zou toch iets meer doorzichtigheid moeten zijn.

Het thema van de hoofddoeken is bij uitstek een thema dat op basis van wetenschappelijk onderzoek zou kunnen worden gestuurd. Er zijn ook wetenschappelijke onderzoeken gebeurd rond de hervorming van de administratie in het raam van BBB en de genderproblematiek. Zijn die afgerond en zo ja, is daar rekening mee gehouden ? Zo is er blijkbaar een rapport van professor Woodward met beleidsaanbevelingen in verband met de 1/3-regel.

Mevrouw Martha Franken zegt dat het hier om een onderzoek gaat over de quota in de adviesorganen. Professor Woodward heeft een schriftelijke enquête gedaan bij alle adviesorganen. De bedoeling was eigenlijk vooral om sensibiliserend te werken naar de voorzitters en secretarissen. Daarom werd het onderzoek meer als een intern document gezien en werd het ook niet gepubliceerd. De resultaten en de aanbevelingen zijn wel verwerkt in de verdere opvolging van de activiteiten rond de adviesorganen.

– *Steunpunt Gelijkekansenbeleid*

Minister Adelheid Byttebier zegt dat het eerste jaarboek gelijke kansen is voorgesteld. Dat jaarboek is het eerste tastbare resultaat van het Steunpunt Gelijkekansenbeleid, dat tijdens deze legislatuur is opgericht. Eén van de dragers is professor Jan Vranken, die met de jaarboeken armoede al heeft aangetoond dat een jaarboek een echt werkinstrument kan zijn. De minister hoopt dat dit ook met dit jaarboek het geval zal zijn.

Op een vraag terzake van mevrouw Van Cleuvenbergen, antwoordt *mevrouw Martha Franken* dat

dit jaarboek aan de leden van deze commissie zal worden bezorgd.

– *Toekomst van het gelijkekansenbeleid*

Mevrouw Van Cleuvenbergen stipt aan dat in deze commissie altijd is gepleit voor een horizontaal beleid gelijke kansen. De minister voor Welzijn is nu bevoegd voor gender, personen met een handicap, leeftijdsdiscriminatie, enzovoort. In de toekomst zal de minister-president bevoegd zijn voor gender en moet worden gehoopt dat die belangstelling heeft voor deze problematiek. Voor de andere terreinen van het gelijkekansenbeleid zou dan best een andere minister worden aangewezen, zodat diverse ministers elk één aandachtspunt van het horizontaal beleid in hun takenpakket hebben. Waarom bijvoorbeeld aan de minister van Economie geen bewakingsfunctie geven voor personen met een handicap ? Op die manier zal er zeker meer aandacht zijn voor dat horizontale beleid.

Een andere vraag in verband met de toekomst, betreft de adviesorganen en de participatie. Er wordt overwogen het maatschappelijk middenveld daarbij te betrekken. Hoe zal dat worden getoetst om daar een draagvlak voor te hebben, wetende dat een gelijkekansenbeleid verschillend moet zijn van een vrouwenbeleid ? Voor de toekomst wordt blijkbaar sterk de nadruk gelegd op onafhankelijke deskundigen, die gespecialiseerd zijn in bepaalde domeinen en moeten vertrekken van een geïntegreerde visie, over de beleidsdomeinen heen. Als in de adviesorganen onafhankelijke deskundigen zitten, zullen die gender voor een deel a priori moeten inbouwen, want anders zullen zij dat mogelijk over het hoofd zien.

Er is uiteraard een verschil mogelijk in de wijze van advies geven. Er zijn quasi-professionele adviesinstanties die zeer goed ondersteund worden. Bij genderadviezen gaat het vaak om mensen die daar vrijwillig voor instaan. Wordt overwogen hen in de toekomst materiële ondersteuning te geven ? Ook een organisatie als de Nederlandstalige Vrouwenraad kan maar op zeer beperkte ondersteuning rekenen.

In verband met de grootscheepse operatie BBB, is toch enige ongerustheid geboden. Gaat die operatie de mensen die elkaar in de loop der jaren hebben gevonden, niet meer uit elkaar drijven ? Zullen de verworvenheden niet weer op de helling komen ? De emancipatieambtenaar bijvoorbeeld levert nu toch goed werk en dat mag niet in het gedrang komen.

Minister Byttebier zegt dat het Steunpunt Gelijkekansenbeleid in de toekomst zeker een belangrijke rol zal moeten spelen. Gendergelijkheid en holebi's zullen in de toekomst inderdaad onder de minister-president ressorteren. Dat biedt zeker kansen, maar die moeten dan ook worden benut. Het Vlaams Parlement zal moeten bekijken met welke formule daaraan voeding kan worden gegeven. Een versterking is hoe dan ook nodig, want het horizontaal werken brengt nogal wat problemen mee, omdat telkens bij een andere minister moet worden aangeklopt.

De verslaggever,

Carlo DAELMAN

De voorzitter,

Koen HELSEN